

ประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

ของเทศบาลตำบลดอนประดู่

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

เทศบาลตำบลดอนประดู่

อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง

คำนำ

เหตุการณ์ความเสียหายด้านการทุจริตเกิดขึ้นแล้วจะมีผลกระทบทางลบซึ่งปัญหาจากสาเหตุต่าง ๆ ที่ค้นหาต้นตอที่แท้จริงได้ยาก ความเสี่ยงจึงจำเป็นต้องคิดล่วงหน้าเสมอ การป้องกันการทุจริต คือ การแก้ไขปัญหาการทุจริตที่ยั่งยืนซึ่งเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าส่วนราชการ และเป็นเจตจำนง ของทุกองค์กรที่ร่วมต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ อันเป็นวาระเร่งด่วนของรัฐบาล

การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์กร จะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งได้ว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีการทุจริต หรือในกรณีที่พบการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาล่วงหน้าจะเกิดขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นการทุจริตที่ไม่มีกรณีการประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการปฏิบัติงานประจำ

โดยการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจะเป็นเครื่องมือหนึ่งในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลเพื่อลดปัญหาการทุจริตในภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการตรวจสอบ ผนวระวัง เพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการทุจริตประทุพฤติมิชอบได้

เทศบาลตำบลเกาะนาคำได้ดำเนินการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเพื่อให้หน่วยงานมีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันกัการทุจริตเชิงรุก

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑. วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันและการทุจริตจะสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริตตลอดจนการสร้างจิตสำนึก และค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กร ถือเป็นวิธีการป้องกันการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีการทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบปัญหาบ่อยกว่าองค์กรอื่นหรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรอื่น ที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าโดยให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการปฏิบัติงานประจำ

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานมีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการทำงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

๒. ความแตกต่างระหว่างการบริหารจัดการความเสี่ยงกับการตรวจสอบภายใน

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการแผ่รังสีความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกัน โดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยงเป็นการสอบทานเป็นลักษณะ Post-Decision

๓. กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

กรอบหรือภาระงานในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตมี ๔ กระบวนการ ดังนี้

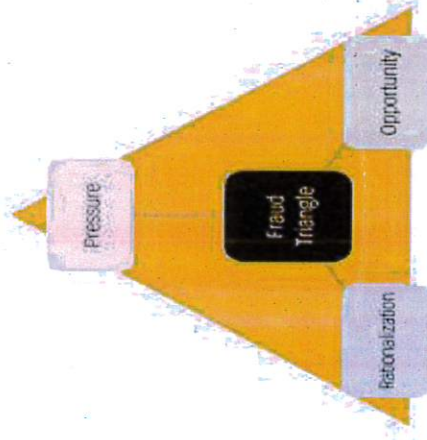
- corrective : แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้ว่าจะเกิดสิ่งที่มีประวัติดูแล้วยุแล้วทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก
- detective : แผ่รังสี สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบ ต้องสอดส่องตั้งแต่แรก ตั้งข้อบ่งชี้บางเรื่องที่น่าสงสัยทำการลดระดับ

ความเสี่ยงนั้น หรือให้ข้อมูลเบาะแสแก่ผู้บริหาร

- Preventive : ป้องกัน หลีกเลี่ยง พฤติกรรมที่นำไปสู่การสูญเสียต่อการกระทำผิดในส่วนที่พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเคยเกิดมาก่อน คาดหมายว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดขึ้น (Known Factor) ทั้งนี้รู้ว่าทำไปมีความเสี่ยงต่อการทุจริต จะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ workflow ใหม่ ไม่เปิดช่องว่างให้การทุจริตเข้ามาได้อีก
- Forecating : การพยากรณ์ประมณการสิ่งทีเกิดขึ้นและป้องกันปรามล่วงหน้าในเรื่องประเด็นที่ไม่คุ้นเคย ในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงทีมาจากการพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต (Unknown Factor)

๔. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยทีนำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือโอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆคุณภาพการควบคุมกำกับควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อนและ Rationalization หรือการหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎี สามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

เกณฑ์ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood)

ระดับ	โอกาสที่เกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตมากกว่า ๕ ครั้งต่อปี
๔	สูง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๔ ครั้งต่อปี
๓	ปานกลาง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๓ ครั้งต่อปี
๒	น้อย	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๒ ครั้งต่อปี
๑	น้อยมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๑ ครั้งต่อปี

เกณฑ์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

ระดับ	ความรุนแรง	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	เกิดความเสียหายต่อรัฐเจ้าหน้าที่ถูกลงโทษล้มความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม
๔	สูง	ภาพลักษณ์องค์กรไม่ดี ไม่โปร่งใส มีข่าวเผยแพร่ในสังคมออนไลน์ กระทบต่อภาพลักษณ์หน่วยงาน
๓	ปานกลาง	หน่วยตรวจสอบภายใน/ภายนอกเข้ามาตรวจสอบข้อเท็จจริง
๒	น้อย	มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส
๑	น้อยมาก	ปรากฏข่าวลือที่อาจมีการพาดพิงเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงาน เริ่มมีความกังวลและสอบถามข้อมูล

ระดับของความเสียหาย (Degree of Risk) แสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง โดยพิจารณา จากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood) กับ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสี่ยงแต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับของความเสียหาย (Degree of Risk)

ลำดับ	ระดับความเสียหาย	ช่วงคะแนน
๑	ความเสียหายระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ - ๒๕ คะแนน
๒	ความเสียหายระดับสูง (High Risk : H)	๑๐ - ๑๔ คะแนน
๓	ความเสียหายระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๕ - ๙ คะแนน
๔	ความเสียหายระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑ - ๔ คะแนน

ในการวิเคราะห์ความเสียหายจะต้องมีการกำหนดแผนภูมิความเสี่ยง(Risk Profile) ที่ได้จากการพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสียหายจากโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood) และผลกระทบ ที่เกิดขึ้น (Impact) และขอบเขตของระดับความเสียหายที่สามารถยอมรับได้ (Risk Appetite Boundary) โดยที่

ระดับความเสียหาย = โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ x ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่างๆ
(Likelihood x Impact)

ซึ่งจัดแบ่งเป็น ๔ ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น ๔ ส่วน (๔ Quadrant) ใช้เกณฑ์ในการจัดแบ่ง ดังนี้

ระดับความเสียหาย	คะแนนระดับความเสียหาย	มาตรการกำหนด	การแสดงสัญลักษณ์
เสี่ยงสูงมาก (Extreme)	๑๕ - ๒๕ คะแนน	มีมาตรการลดและประเมินซ้ำ หรือถ่ายโอนความเสี่ยง	สีแดง
เสี่ยงสูง (High)	๑๐ - ๑๔ คะแนน	มีมาตรการลดความเสี่ยง	สีส้ม
ปานกลาง (Medium)	๕ - ๙ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง แต่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยง	สีเหลือง
ต่ำ (Low)	๑ - ๔ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง	สีเขียว

ตารางระดับของความเสียหาย (Degree of Risk)

ความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
๓	๖	๙	๑๒	๑๕
๒	๔	๖	๘	๑๐
๑	๒	๓	๔	๕

๑ ๒ ๓ ๔ ๕

โอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood)

- สถานะสีแดง : ความเสียหายอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสียหายทันที
- สถานะสีส้ม : ความเสียหายอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสียหาย
- สถานะสีเหลือง : ความเสียหายยังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ แต่ต้องมีการทบทวนความเพียงพอของมาตรการควบคุมที่มีอยู่
- สถานะสีเขียว : ความเสียหายอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องมีการจัดทำแผนเพื่อลดความเสียหาย

แผนประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน
ของเทศบาลตำบลคอนประดู่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

ความเสี่ยงการทุจริตประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน	กระบวนงาน	รูปแบบพฤติการณ์ความเสี่ยง	Risk Score (LXI)	มาตรการจัดการความเสี่ยง	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลาดำเนินการ	ตัวชี้วัด
๑. การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตตาม พระราชบัญญัติ การอำนวยความสะดวกในการพิจารณา อนุญาตของ อนุญาตของ ทางการราชการ พ.ศ.๒๕๕๘	การพิจารณา อนุญาตก่อสร้าง อาคาร	เรียกรับผลประโยชน์ ระหว่างการตรวจสอบ ความถูกต้องของคำขอ และเอกสารประกอบ คำขอ หรือเรียกรับ ผลประโยชน์ในการ พิจารณาจาก ผู้ประกอบการ	๓X๒=๖ ปานกลาง	๑.จัดทำคู่มือสำหรับประชาชน ประกอบไปด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข (ถ้ามี) ในการยื่นคำขอขึ้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตและการเอกสารหรือหลักฐานที่ ผู้ขออนุญาตจะต้องยื่นมาพร้อม กับคำขอ ๒.ปิดประกาศคู่มือสำหรับ ประชาชน ไว้ ณ สถานที่ที่ กำหนดให้ยื่นคำขอและเผยแพร่ ทางสื่อต่างๆ เช่น ประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ ๓. จัดทำประกาศนโยบาย No Gift Policy ๔. จัดให้มีระบบและช่องทางการ รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการ ทุจริตของหน่วยงาน	กองช่าง	ตุลาคม ๒๕๖๘ - กันยายน ๒๕๖๙	จำนวนเรื่อง ร้องเรียนการ ทุจริต/เรียกรับ ผลประโยชน์

ความเสี่ยง	กระบวนการ	รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยง	Risk Score (LXI)	มาตรการจัดการความเสี่ยง	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลาดำเนินการ	ตัวชี้วัด
การทุจริตประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ๒. การใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ	การให้บริการจดทะเบียนพาณิชย์	ความเสี่ยง - เจ้าหน้าที่เรียกรับเงินในการดำเนินการ - ผู้ใช้บริการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ในการดำเนินการ ดำเนินการกรณีหลักฐานไม่ครบหรือไม่ถูกต้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งการออกทะเบียนพาณิชย์ - นายทะเบียนเรียกรับผลประโยชน์ระหว่างการตรวจสอบความถูกต้องของคำขอและเอกสารประกอบคำขอ - นายทะเบียนเรียกรับผลประโยชน์ในการพิจารณาปรับจดทะเบียนพาณิชย์จากผู้ประกอบการ	๓X๒=๖ ปานกลาง	๑. จัดทำคู่มือสำหรับประชาชน ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข (ถ้ามี) ในการยื่นคำขอขึ้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตและการพิจารณาเอกสารหรือหลักฐานที่ผู้ขออนุญาตจะต้องยื่นมาพร้อมกัน ๒. ปิดประกาศคู่มือสำหรับประชาชน ไว้ ณ สถานที่ที่กำหนดให้ยื่นคำขอและเผยแพร่ทางสื่อต่างๆ เช่น ประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ ๓. จัดทำประกาศนโยบาย No Gift Policy ๔. จัดให้มีระบบและช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตของหน่วยงาน	สำนักปลัดเทศบาล	ตุลาคม ๒๕๖๘ - กันยายน ๒๕๖๙	จำนวนเรื่องร้องเรียนการทุจริต/เรียกรับผลประโยชน์

ความเสี่ยง การทุจริต ประเด็นที่ เกี่ยวข้องกับ สินบน	กระบวนการ	รูปแบบพฤติกรรม ความเสี่ยง	Risk Score (LXI)	มาตรการจัดการความเสี่ยง	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา ดำเนินการ	ตัวชี้วัด
๓. การจัดซื้อ จัดจ้าง	การจัดซื้อจัดจ้าง	- เจ้าหน้าที่เรียกรับสินบน ในการเข้าเป็นคู่สัญญา หรือมีส่วนได้ส่วนเสียใน สัญญาที่ทำการหน่วยงาน ของรัฐ เช่น การเป็น คู่สัญญาหรือซื้อของจาก บริษัทของพรรคพวกโดย เรียกรับเงินเปอร์เซ็นต์จาก การซื้อของ หรือการจัด จ้างแต่ละครั้ง	๓X๓=๙ สูง	๑. จัดทำและเผยแพร่แผนปฏิบัติ การจัดซื้อจัดจ้างประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ๒. รายงานผลการจัดซื้อจัดจ้าง ต่อผู้บริหาร ๓. มีขั้นตอนการตรวจสอบ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญา ๔. จัดทำประกาศนโยบาย No Gift Policy ๕. จัดให้มีระบบและช่องทาง การรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับ ทุจริตของหน่วยงาน	กองคลัง	ตุลาคม ๒๕๖๘ - กันยายน ๒๕๖๙	จำนวนเรื่อง ร้องเรียนการ ทุจริต/เรียกรับ ผลประโยชน์

ความเสี่ยง การทุจริต ประเด็นที่ เกี่ยวข้องกับ สินบน	กระบวนการ	รูปแบบพฤติการณ์ ความเสี่ยง	Risk Score (LXI)	มาตรการจัดการความเสี่ยง	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา ดำเนินการ	ตัวชี้วัด
๔. การ บริหารงาน บุคคล	การโอน/ย้าย	การโอน/ย้าย - ผู้บริหารเรียกรับสินบน ในขั้นตอนติดต่อเพื่อขอ โอนย้าย เช่น ประสงค์จะ โอนย้ายไปอยู่ในตำแหน่ง ว่างใกล้บ้าน ผู้บริหารบาง รายมีการเรียกรับสินบนใน ขั้นตอนการติดต่อขอ โอนย้าย	๒X๒=๔ ต่ำ	๑. จัดทำประกาศจัดทำประกาศ นโยบาย No Gift Policy ๒. จัดให้มีระบบและช่องทาง รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริต ของหน่วยงาน	สำนัก ปลัดเทศบาล	ตุลาคม ๒๕๖๕ - กันยายน ๒๕๖๙	จำนวนเรื่อง ร้องเรียนการ ทุจริต/เรียกรับ ผลประโยชน์